

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Kamerdebat in de klas

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

Inleiding

Hoe leg je democratie en politiek uit in de klas? Een goede methode is door in debat te gaan. Door te debatteren ervaren leerlingen zelf hoe de parlementaire democratie werkt. Een debat biedt bovendien een goede kapstok om politieke onderwerpen in de klas te behandelen en de politieke bewustwording bij leerlingen te vergroten. Het stimuleert leerlingen na te denken over belangrijke thema's, daar een mening over te vormen en die helder en duidelijk kenbaar te maken.

Maar hoe organiseer je een debat in de klas? Speciaal voor (toekomstige) docenten heeft ProDemos in opdracht van de Tweede Kamer lesmateriaal gemaakt onder de titel 'Kamerdebat in de klas'. In dit boekje staat onder andere een stappenplan om zelf een debat te organiseren.

Debatteren

De Tweede Kamer is hét centrum van de Nederlandse politiek. Dagelijks debatteren Kamerleden met elkaar en met de regering over allerlei onderwerpen, zoals filebestrijding en elektrische auto's, belastingverlaging en minder regels voor ondernemers, betere en betaalbare gezondheidszorg, schooluitval in het onderwijs.

De Tweede Kamer controleert het werk van het kabinet en nodigt leden van het kabinet uit om uitleg te geven over hun beleid. Daarnaast maakt de Tweede Kamer wetten. Ook daarover wordt eerst uitvoerig gedebatteerd met ministers en staatssecretarissen. Ministers en staatssecretarissen werken op hun eigen ministerie en komen bij een debat over onderwerpen uit hun portefeuille naar de Tweede Kamer.

De debatten zijn vaak te zien op televisie en altijd te volgen in beeld en geluid via www.tweedekamer.nl.

Ook buiten het parlement wordt er volop gedebatteerd. Nederlanders staan bekend om hun uitgesproken mening. Mensen zijn het lang niet altijd met elkaar eens en proberen elkaar dan met argumenten en scherp geformuleerde meningen te overtuigen.

Werkwijze

De Tweede Kamer heeft een eigen manier van werken. De spreker achter het spreekgestoelte zet zijn of haar standpunt uiteen. De Kamerleden mogen de spreker onderbreken voor een korte vraag om meer duidelijkheid te krijgen ('interrumperen'). Elke partij mag aan het woord komen. Over de voorstellen, de aanpassingen ervan (amendementen) en de oproepen aan de regering (moties) die dan langskomen, wordt later gestemd.

Het debat zoals dat in de Tweede Kamer wordt gevoerd, leent zich uitstekend voor simulatie: de debaters kruipen in de huid van een politicus en verdedigen hun standpunt in de fictieve vergaderzaal. De andere debaters kunnen het de spreker lastig maken door te interrumperen. Elke spreker krijgt maar een paar minuten spreektijd, om te voorkomen dat hij of zij in herhaling gaat vallen. De voorzitter van het debat beslist wie het woord krijgt, net als de Voorzitter van de Tweede Kamer.

Ter voorbereiding kunt u de filmpjes van www.kamerindeklas.nl gebruiken. Hier staan filmpjes voor docenten die stap voor stap uitleggen hoe je een Kamerdebat organiseert, en ook filmpjes voor leerlingen die u in de klas kunt laten zien.

Onderwerp

Wat maakt een onderwerp geschikt voor een debat?

- Het onderwerp moet aansluiten bij de interesse van de leerlingen.
- Baken het onderwerp goed af! Vaak is het beter om het onderwerp toe te spitsen op een klein deelprobleem in plaats van op een breed thema.
- Kies een onderwerp waarvoor zowel voor- als tegenstanders zijn.
- Verpak het onderwerp in een aansprekende stelling. Een goede stelling is afgebakend en concreet. Een ongenueanceerde stelling waar leerlingen het drastisch mee oneens kunnen zijn, leidt vaak tot een actief en scherp debat.

Tot slot: geef partijen en sprekers een duidelijke opdracht mee. Dat helpt bij het voorbereiden van een goed betoog. Bijvoorbeeld: 'Vind een meerderheid voor jouw idee door een coalitie te vormen met een bepaalde partij of met meerdere partijen.' Zo valt er ook duidelijk iets te winnen.

Tweede Kamerdebat in de klas

Korte omschrijving werkvorm

De klas voert een debat op de manier waarop dat in de Tweede Kamer gebruikelijk is.

Leerdoel

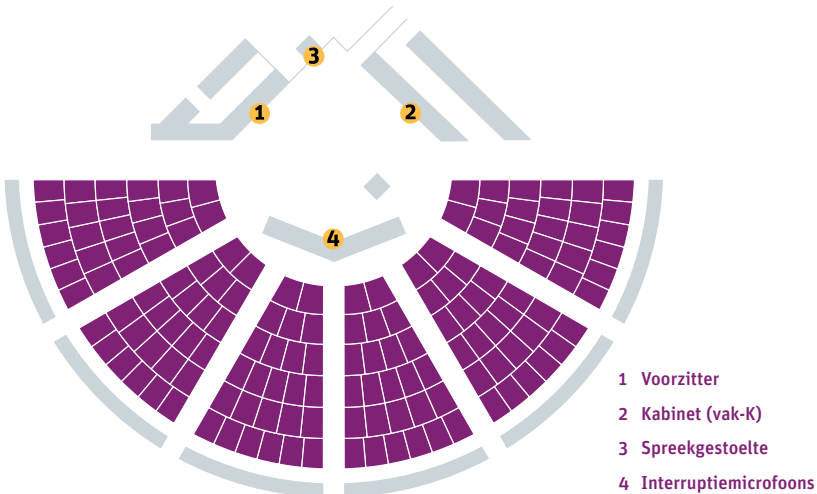
Leerlingen ervaren hoe het parlementaire debat werkt.

Duur

50-80 minuten

Stap 1: voorbereiding

- Zet de stoelen in het klaslokaal in 'Tweede Kameropstelling': de voorzitter zit voor in de klas, en het spreekgestoelte staat naast de voorzitter. U bent de voorzitter, of u wijst een leerling als voorzitter aan.
- Daartegenover is de plek waar Kamerleden tussendoor vragen kunnen stellen (interrumpen).
- Leg de formulieren klaar voor het indienen van moties en amendementen. Het is handig om van elk formulier zo'n 15 kopietjes te hebben.

- Verdeel de leerlingen over 5 fracties: A t/m E. Maak fracties die ongeveer even groot zijn. Voor de herkenbaarheid van de fracties kan het handig zijn elke leerling een sticker met de fractienaam A, B, C, D of E te geven.
- Geef elke fractie een opdrachtkaart met daarop het standpunt van die fractie. Gebruik de fractiekaarten uit de bijlage of maak zelf vijf fractiekaarten met standpunten over een (fictief) wetsvoorstel.
Tip: behandel als voorbereiding de debattips van pagina 11/12 uit het boekje. De debattips zijn ook te vinden in de filmpjes.

Stap 2: uitleg spelregels

- Verdeel de klas in vijf groepen, de zogenaamde fracties A t/m E.
- Laat de leerlingen per fractie bij elkaar zitten.'
- Introduceer de stelling.
- Leg de spelregels uit.

Stap 3: voorbereiding fracties (10 minuten)

De fracties bereiden zich voor op het debat. Elke fractie heeft een instructiekaart gekregen met de spreektijden van het debat, en een opdrachtkaart met het standpunt van de fractie.

Voorbeeld:

Fractie A dient een wetsvoorstel in om dierentuinen te verbieden. Belangrijkste argument is dat dieren ongelukkig worden in een hok. Jullie willen een einde maken aan dit dierenleed. Daarnaast bedenken jullie argumenten die de twijfelende fracties in de Tweede Kamer kunnen overhalen.

Elke fractie kiest een fractievoorzitter. De taak van de fractievoorzitter is om het woord te voeren tijdens de spreektijd. Alle andere fractieleden mogen (bij andere fracties) interromperen.

Elke fractie noteert haar belangrijkste argumenten. Hierbij is het belangrijk dat de leerlingen niet alleen over hun eigen verhaal nadenken, maar ook over de inbreng en argumenten van anderen. Hoe ga je reageren op bepaalde vragen of argumenten?

Spelregels Kamerdebat in de klas

- De voorzitter leidt het debat. U verwelkomt de partijen en geeft aan waar het debat over gaat. U bent neutraal en zorgt ervoor dat alle partijen aan het woord komen. Als de debaters te veel afwijken van het onderwerp, kunt u ingrijpen. U moet er ook op toezien dat de regels worden nageleefd en dat het debat goed verloopt.
- Leg deze spelregels uit aan de klas of gebruik het filmpje van www.kamerindeklas.nl.
- De sprekers praten via de voorzitter.
- Elke fractie krijgt maximaal twee minuten spreektijd.
- Zodra de spreektijd voorbij is, vraagt de voorzitter om af te ronden.
- De voorzitter kan interrupties toelaten. Deze bestaan uit korte opmerkingen of vragen. De tijd van de spreker wordt dan stopgezet.
- Elke fractie mag een motie of amendement indienen. Indienen gebeurt via de voorzitter.
- Aan het eind van het debat zijn de stemmingen. Meestal stemt een fractie eensgezind (fractiediscipline). Dan wordt er per fractie gestemd. Officieel kan alleen de indiener van de motie een hoofdelijke stemming aanvragen. In deze simulatie staat het een Kamerlid wel vrij om iets anders te stemmen als de fractie verdeeld is. De docent beslist of er een hoofdelijke stemming moet komen.
- Voor moties, amendementen en het wetsvoorstel zelf is een meerderheid (dus 76 zetels) nodig, anders zijn ze niet aangenomen.
- De voorzitter kan (op verzoek van een fractie) de vergadering schorsen.

Stap 4: het debat (50 minuten)

Nu begint het debat. Iedere groep heeft twee minuten spreektijd. U opent de vergadering en geeft aan wat het onderwerp is van het debat. Hij of zij zit de vergadering vriendelijk maar streng en officieel voor. Bijvoorbeeld: 'Het is vandaag *datum X*, we bespreken een voorstel van fractie A.'

Geef voor het debat de volgende zaken aan:

Als er tussen de bijdragen van verschillende fracties behoefte is aan een schorsing, kan dat. Een verzoek daartoe kan bij de voorzitter worden ingediend. De schorsing is kort: maximaal anderhalve minuut.

Een interruptie hoeft niet kritisch te zijn. Het is ook mogelijk om te onderbreken om steun uit te spreken, een vraag te stellen of een opmerking te plaatsen.

Tijdens het debat is het mogelijk om bij de voorzitter formulieren op te halen om een motie of amendement in te dienen. Stimuleer als docent dat fracties een motie of amendement indienen, dat bevordert de levendigheid en duidelijkheid bij het stemmen. Hebben alle fracties hun inbreng geleverd? Schors dan de vergadering. Vertel welke amendementen en moties zijn ingediend. De fracties kunnen vervolgens hun stemgedrag bepalen en eventueel met andere fracties spreken over coalitievorming.

Stap 5: Stemming

Stemmen gaat door middel van handopsteken. Eerst wordt er gestemd over de moties, dan over eventuele amendementen en tot slot over het wetsvoorstel. Als amendementen zijn aangenomen, maken die deel uit van het voorliggende wetsvoorstel.

Stap 6: Nabespreken debat (10 minuten)

- Bespreek het debat na. Stel bijvoorbeeld de volgende vragen:
- Lijkt dit debat op een debat in de echte Tweede Kamer? Waarom wel, waarom niet?
- Wat waren de belangrijkste momenten? Wat gebeurde er precies?
- Wat waren doorslaggevende argumenten?
- Welke fractie had de beste strategie?

Debattips

Argumentatie In een debat is het geven van je mening niet voldoende. Onderbouw je betoog met argumenten.

Voorbeelden Het noemen van een voorbeeld helpt vaak om situaties te verduidelijken.

Feiten Het noemen van cijfers, resultaten van onderzoeken, ondersteunen je betoog.

Vergelijkingen Een vergelijking kan een moeilijk probleem eenvoudiger maken.

Vragen Stel ook eens een vraag (een interruptie). Als je een goede vraag stelt, op het juiste moment, kun je je tegenstander daarmee compleet overrompelen.

Oplossingen Debatten gaan vaak over problemen die vragen om een oplossing. Het debat draait voor een groot deel om de ernst van het probleem of de oorzaak ervan. Maar problemen zijn er om opgelost te worden; een goede oplossing voorstellen in het debat is in jouw voordeel.

Presentatie Het gaat er niet alleen om *wat* je zegt, maar ook *hoe* je het zegt.

Stem Je eigen stem is een groot wapen in een debat. Gebruik je stem om de overtuigingskracht en aantrekkelijkheid van je betoog te vergroten.

Houding Lichaamstaal bepaalt mede hoe je overkomt bij de andere debaters en het publiek. Sta rechtop, gebruik je handen om je woorden te ondersteunen en te verbeelden. Overdrijf het niet! Rust uitstralen als je luistert, werkt ook goed.

Taalgebruik Houd de aandacht van het publiek vast. Gebruik daarom niet al te lange zinnen, want dan weten tegenstanders én publiek aan het einde van je zin niet meer waar je het over hebt.

Humor Met een goede grap kun je iedereen aan het lachen maken en een beetje lucht geven aan een serieuze discussie.

Begrippen

Amendement Een amendement is een voorstel tot wijziging. Ieder lid van de Tweede Kamer mag een wijziging voorstellen om een (of meer) artikel(en) van een wetsvoorstel te veranderen.

Motie Met een motie kunnen Kamerleden de regering vragen om ergens aandacht aan te besteden, een wetsvoorstel te maken of een oordeel te geven over het gevoerde beleid.

Interrumperen Interrumperen betekent dat je iemand onderbreekt, in de rede valt. Omdat je een vraag hebt of een opmerking wilt maken.

Meer informatie

Politiek Den Haag voor scholen

ProDemos biedt scholen een gratis educatieve dag in politiek Den Haag. Op een aantrekkelijke en laagdrempelige wijze maken de leerlingen kennis met onze democratische rechtsstaat en de politieke wereld. Een bezoek aan de Tweede Kamer zit uiteraard altijd in het programma.

Reserveren kan via www.prodemos.nl.

Bijwonen vergadering

Iedereen kan openbare vergaderingen van de Tweede Kamer bijwonen. Het is niet nodig een bezoek vooraf aan te melden. Houd er wel rekening mee dat het wekelijkse vragen uur (op dinsdagmiddag) en de dertigledendebatten druk bezocht worden, en het aantal plaatsen beperkt is.

Live debatten volgen via internet

Via de livestream op www.tweedekamer.nl is het mogelijk om de vergaderingen te volgen. De plenaire vergaderingen zijn naderhand terug te zien op debatgemist.tweedekamer.nl. Het is mogelijk te zoeken op datum, onderwerp en spreker.

Volg de Tweede Kamer

 [@2ekamertweets](https://twitter.com/2ekamertweets)

 www.facebook.com/tweede.kamer

 Debat Direct app

 [tweede.kamer](https://www.instagram.com/tweede.kamer)

Derde Kamer

Voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs hebben de Staten-Generaal en ProDemos gezamenlijk het lesprogramma 'de Derde Kamer der Staten-Generaal' gemaakt. Met dit lesprogramma leren leerlingen wat parlementaire democratie inhoudt, hoe de politiek werkt en welke rol kiezers daarin spelen. Het lesprogramma bestaat uit een leskoffertje met inhoud en een interactieve website: www.derdekamer.nl. Het lesprogramma bestaat uit twee delen.

Een leskoffer bevat werkboekjes, een poster en een handleiding voor docenten om in de klas een debat te voeren. Op de website is informatie te vinden over de werkwijze van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer, de Kamerleden, de Nederlandse democratie en de parlementaire geschiedenis. Daarnaast zijn er ook acht educatieve filmpjes te bekijken.

Kijk voor meer informatie of voor het bestellen van de gratis leskoffer op www.derdekamer.nl.

Colofon

Dit is een uitgave van ProDemos in opdracht van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Fotografie

Jeroen van der Meyde
Bart van Vliet

Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is niet toegestaan zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever.

2024

www.kamerindeklas.nl

ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, het waterschap, de provincie, het land en Europa.

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00
info@prodemos.nl
prodemos.nl

